

Odborné stanovisko

Vážený pán,

dňa 13.05.2020 ste podali Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) žiadosť o vypracovanie odborného stanoviska vo veci právneho posúdenia podmienok nároku na úrazovú rentu v zmysle zákona o sociálnom poistení.¹

V zmysle zákona o zriadení Strediska² Stredisko plní úlohy v oblasti ľudských práv a základných slobôd. Na tento účel najmä monitoruje a hodnotí dodržiavanie ľudských práv a dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona.³ V zmysle § 1 ods. 2 písm. f) zákona o zriadení Strediska, Stredisko vydáva na požiadanie fyzických osôb alebo právnických osôb alebo z vlastnej iniciatívy odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona.

Skutkový stav

Z obsahu Vašej žiadosti vyplýva, že ste boli zamestnancom nadnárodnej spoločnosti XXXXXXXXX a. s., XXXXXXXXX, právnym nástupcom ktorej je česká spoločnosť XXXXXXXX, štátny podnik.

Dňa XX.XX.1986 ste utrpeli pracovný úraz XX v dôsledku závalu – XXXX. O dva mesiace neskôr, dňa XX.XX.1986, Vám bola zistená choroba z povolania – XXXXXXXX. Príčinou bolo dlhodobé, nadmerné a jednostranné zaťaženie. Choroba z povolania bola hlásená dňa XX.XX.1987. Následne na to ste boli preradený na pozíciu pracovníka v údržbe banských diel. Odo dňa XX.XX.1989 ste boli preradený „na povrch“ z dôvodu ohrozenia chorobou z povolania – XXXXXXXXXXXX. Napriek tomu, o rok neskôr, dňa XX.XX.1990, Vám bola zistená choroba z povolania – XXXXXXXX, prostá, s prihliadnutím k dynamike ochorenia. Boli ste práceneschopný.

Počas trvania pracovnej neschopnosti ste so zamestnávateľom, dňa XX.XX.1990, na vlastnú žiadosť rozviazali pracovný pomer. Nárok na náhradu za stratu na zárobku Vám vznikol odo dňa XX.XX.1989. Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave Vám odo dňa XX.XX. 1990 priznal plný invalidný dôchodok. Dňa XX.XX.1991 ste so zodpovedným zamestnávateľom uzavreli Dohodu o náhrade za stratu na zárobku v zmysle § 195 ods. 2 Zákonníka práce, ktorý bol platný

¹ Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon o sociálnom poistení“).

² Zákon č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších právnych predpisov.

³ Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

v Českej republike. Náhrada za stratu na zárobku Vám bola poskytovaná podľa právnych predpisov Českej republiky do XX.XX.XXXX, t. j. do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom ste dovŕšili 65. rok veku.

Od dovŕšenia 65. roku veku ste si v dôsledku vzniknutých chorôb z povolania a pracovného úrazu uplatnili nárok na úrazovú rentu podľa § 88 zákona o sociálnom poistení v spojení s § 293o zákona o sociálnom poistení.

Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom: Ul. 29. Augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava (ďalej ako „Sociálna poisťovňa“) ako prvostupňový orgán vo všetkých prípadoch rozhodla,⁴ že nemáte nárok na úrazovú rentu. Podľa odôvodnenia Sociálnej poisťovne ste nespĺňali podmienky nároku na úrazovú rentu podľa § 88 zákona o sociálnom poistení, ani podmienky nároku na transformovanú úrazovú rentu podľa § 272 ods. 1 až 3 zákona o sociálnom poistení z dôvodu, že zodpovedným zamestnávateľom za vznik pracovného úrazu a chorôb z povolania je zamestnávateľ so sídlom v Českej republike. Nárok na náhradu za stratu na zárobku Vám bol vyplácaný podľa právnych predpisov platných a účinných v Českej republike. Po ukončení výplaty predmetnej náhrady za stratu na zárobku z dôvodu dovŕšenia 65 rokov veku nie je možné pokračovať vo vyplácaní náhrady podľa právnych predpisov platných a účinných v Slovenskej republike.

Proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne ste v právnom zastúpení advokátskej kancelárie XXXXXXXXX (ďalej ako „právny zástupca“) podali odvolanie. Dňa XX.XX.2019 Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne rozhodnutím Vami podané odvolanie zamietol a prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne potvrdil.

V predmetnej veci ste podali na príslušný krajský súd správnu žalobu v sociálnych veciach. V správnej žalobe v sociálnych veciach v bode IV. B Dôvody nezákonnosti napadnutého rozhodnutia vydaného žalovaným, bolo, o. i., namietané, že v dôsledku rozhodnutia vydaného Sociálnou poisťovňou, ste nedôvodne znevýhodnený oproti občanom, ktorí pracovali len pre zamestnávateľa so sídlom v Slovenskej republike, a to z dôvodu, že týmto občanom je Sociálnou poisťovňou priznaný nárok na výplatu úrazovej renty, ak jej vyplácanie trvalo k 31.07. 2006, aj po dovŕšení 65 rokov veku, a to vo výške 50 % sumy úrazovej renty vyplácanej ku dňu dovŕšenia 65 rokov veku poberateľa po zvýšení podľa zákona o sociálnom poistení. Vám ako občanovi bývalej ČSFR a teraz občanovi Slovenskej republiky, je rozdelenie ČSFR na ujmu aj napriek tomu, že Slovenská republika je nástupcom ČSFR. V správnej žalobe sa ďalej uvádza, že došlo k diskriminácii Vašej osoby nepriznaním nároku na úrazovú rentu, teda k Vášmu neoprávnenému znevýhodneniu oproti iným občanom Slovenskej republiky, ktorým z dôvodu, že zamestnávateľ zodpovedný za ich pracovný úraz má sídlo na území Slovenskej republiky nárok

⁴ Rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa XXX, č. r. : XXXX –BA (choroba z povolania zistená dňa XXXX).
Rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa XXXX, č. r. : XXXX –BA (choroba z povolania zistená dňa XXXX).
Rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa XXXX, č. r. : XXXXX –BA (pracovný úraz zo dňa XXXX).

na úrazovú rentu aj po dovŕšení 65 rokov veku prizná. Z toho dôvodu je, podľa Vášho názoru, rozhodnutie Sociálnej poisťovne nezákonné a diskriminačné.

Krajský súd rozsudkom zo dňa XX.XX. XXXX, sp. zn. XXXXX rozhodol o zamietnutí žaloby. Krajský súd uviedol, že diskriminácia Vašej osoby zo strany Sociálnej poisťovne nebola preukázaná. Náhrada za stratu na zárobku v dôsledku choroby z povolania Vám bola vyplácaná podľa právnych predpisov platných a účinných v Českej republike do doby, kedy ste dovŕšili 65. rokov veku.

Nesplnenie zákonných podmienok na následné transformovanie náhrady za stratu na zárobku na úrazovú rentu na jej ďalšie vyplácanie po dovŕšení 65. roku veku nemožno považovať, podľa názoru súdu, za diskrimináciu pri posudzovaní Vášho nároku na úrazovú rentu podľa zákona o sociálnom poistení. Krajský súd považuje za podstatné, že choroba z povolania Vám bola odškodnená podľa právnych predpisov platných na území Českej republiky a z toho dôvodu nebola prípustná transformácia na úrazovú rentu podľa § 272 ods. 3 zákona o sociálnom poistení.

Relevantná právna úprava

Antidiskriminačný zákon, možno označiť za *lex generalis* antidiskriminačnej legislatívy Slovenskej republiky. Vo svojich ustanoveniach reflektuje antidiskriminačný normatív ustanovený medzinárodnými zmluvami ratifikovanými Slovenskou republikou, ústavný normatív zákazu diskriminácie, ako aj antidiskriminačnými smernicami reprobované konania.

Predpokladom dôvodných právnych záverov o porušení zákazu diskriminácie je podľa antidiskriminačného zákona identifikácia troch hmotnoprávnych podmienok, tzv. *prima facie* prípadu. Sú nimi diskriminačný dôvod, forma diskriminácie a oblasť diskriminácie. K ich splneniu musí dôjsť kumulatívne, pri súčasnej existencii príčinnej súvislosti medzi diskriminačným dôvodom a konaním napĺňajúcim definičné znaky niektorých z foriem diskriminácie.

Explicitný výpočet foriem diskriminácie je uvedený v § 2a ods. 1 antidiskriminačného zákona. Medzi formy diskriminácie patrí priama diskriminácia, nepriama diskriminácia, obťažovanie, sexuálne obťažovanie a neoprávnený postih; diskrimináciou je aj pokyn na diskrimináciu a nabádanie na diskrimináciu.

Demonštratívny výpočet chránených dôvodov je uvedený v § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona. Výslovný výpočet chránených dôvodov obsahuje aj chránený dôvod tzv. iné postavenie. Chránený dôvod iné postavenie umožňuje poskytnutie ochrany pred porušením antidiskriminačného normatívu aj v prípade prítomnosti iných, ako explicitne vymedzených diskriminačných dôvodov,

ktoré je možné na základe skutkových okolností konkrétneho prípadu subsumovať pod diskriminačný dôvod iné postavenie.⁵

Osobná a vecná pôsobnosť antidiskriminačného zákona je vymedzená v ustanovení § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona. Vecná pôsobnosť určuje, na aký okruh spoločenských vzťahov sa vzťahuje zákaz diskriminácie. Antidiskriminačným zákonom je zákaz diskriminácie, resp. povinnosť dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania ustanovená aj pre oblasť sociálneho zabezpečenia.

V zmysle ustanovenia § 2, písm. c) zákona o sociálnom poistení, je sociálnym poistením aj úrazové poistenie, ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu a choroby z povolania. Na rozdiel od nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia je povinné úrazové poistenie viazané na zamestnávateľa, ktorý je v pozícii poistenca - platí úrazové poistenie. Úrazové poistenie vzniká zamestnávateľovi odo dňa, v ktorom začal zamestnávať aspoň jednu fyzickú osobu, a zaniká dňom, v ktorom nezamestnáva ani jednu fyzickú osobu.⁶

Z úrazového poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom o sociálnom poistení poskytujú úrazové dávky, medzi ktoré patrí aj tzv. úrazová renta. Podmienky nároku na úrazovú rentu sú predmetom právnej úpravy obsiahnutej v § 88 zákona o sociálnom poistení. V zmysle § 88 ods. 1 zákona o sociálnom poistení má poškodený nárok na úrazovú rentu, ak má v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania viac ako 40 % pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca alebo činnosť osoby uvedenej v § 17 ods. 2 a nedovršíl dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.⁷

Relevantná právna úprava vzťahujúca sa na úrazovú rentu je zákonom o sociálnom poistení upravená aj v rámci právnej úpravy týkajúcej sa nárokov na dávky vzniknuté pred 1. januárom 2004, a to nasledovne.

V zmysle § 272 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, sociálna poisťovňa od 1. januára 2004 preberá od zamestnávateľa výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26. novembrom 1993 a od zamestnávateľa, ktorý mal podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu, nároky vzniknuté pred 1. aprílom 2002 vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania.

V zmysle § 272 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, nároky na výplatu plnení uvedených v odseku 1 sa posudzujú podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003. Ak nárok na výplatu

⁵ Stredisko v súvislosti s chránených dôvodom iného postavenia odporúča pozrieť publikáciu: Cenkner, M., Sabján, N., Výklad pojmu „iné postavenie“ z pohľadu zákazu diskriminácie v judikatúre súdov. Wolters Kluwer. 2018

⁶Zdroj: <https://www.socpoist.sk/urazove-poistenie-dug/48009s>

⁷ § 88 zákona o sociálnom poistení

týchto plnení trvá aj po 31. decembri 2003, poskytujú sa v sume, v akej patrili do 31. decembra 2003.

V zmysle § 272 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity a náhrada za stratu na dôchodku, ktoré sa vyplácali k 31. decembru 2003, a nárok na ich výplatu trvá aj po tomto dni, sa považujú od 1. januára 2004 za úrazovú rentu, a to v sume, v akej patrili do 31. decembra 2003. Na zvyšovanie úrazovej renty platí § 82 primerane.

V zmysle § 272 ods. 7 zákona o sociálnom poistení, zamestnávateľ, ktorý vypláca plnenia vyplývajúce z jeho zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania vzniknuté pred 26. novembrom 1993, a zamestnávateľ, ktorý mal podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu a ktorý vyplácal plnenia vyplývajúce z jeho zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania vzniknuté pred 1. aprílom 2002, sú povinní najneskôr do 30. novembra 2003 písomne oznámiť príslušnej pobočke druh a výšku nimi vyplácaného plnenia.

V zmysle § 272 ods. 8 zákona o sociálnom poistení, zamestnávateľia, od ktorých Sociálna poisťovňa prevezme výplatu plnení podľa odseku 1, sú povinní odovzdať príslušné písomné doklady preukazujúce nárok na vyplácané plnenia do 31. decembra 2003.

V rámci prechodných ustanovení k úpravám účinným od 1. augusta 2006 zákon o sociálnom poistení v § 293o ods. 1 ustanovuje, že ak nárok na výplatu úrazovej renty, na ktorú bola prekvalifikovaná náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity podľa § 272 ods. 3, trvá k 31. júlu 2006, úrazová renta sa vypláca po tomto dni aj po priznaní starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo po dovŕšení 65 rokov veku poberateľa, a to vo výške 50 % sumy úrazovej renty vyplácanej ku dňu priznania starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo ku dňu dovŕšenia 65 rokov veku poberateľa po zvýšení podľa tohto zákona.

Výber z argumentácií

V rámci odvolaní proti rozhodnutiam Sociálnej poisťovne, ako aj v samotnej správnej žalobe poukazujete na skutočnosť, že k pracovnému úrazu a chorobám z povolania došlo za existencie Československej socialistickej republiky. Zároveň sa odvolávate na znenie ustanovenia § 272 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, v zmysle ktorého je ustanovené preberanie výplaty plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26. 11. 1993 Sociálnou poisťovňou. Poukazujete tiež na znenie ustanovenia § 293o zákona o sociálnom poistení. Uvádzate, že napriek skutočnosti, že ku dňu XXX.XXX.XXXX Vám bola vyplácaná úrazová renta od zamestnávateľa so sídlom v Českej republike (právneho nástupcu Českej a Slovenskej federatívnej republiky, ďalej v texte ako „ČSFR“), Sociálna poisťovňa Vám nepriznala nárok na úrazovú rentu.

Týmto ste mali byť oproti občanom Slovenskej republiky, ktorí pracovali len v Slovenskej republike neoprávnene znevýhodnený v dôsledku toho, že zákon o sociálnom poistení za zamestnávateľa považuje len právnickú osobu so sídlom v Slovenskej republike. A teda Vám, ako občanovi bývalej ČSFR a teraz občanovi Slovenskej republiky, je rozdelenie ČSFR na ujmu, a to aj napriek tomu, že Slovenská republika je právnym nástupcom ČSFR. Odvolávate sa pritom na argumentáciu, obsiahnutú v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25.05.2015, sp. zn. 9So/124/2013, na ktorý odkazuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23.05.2017, sp. zn. 1So/44/2015:

„Odvolací súd tiež poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 9So/124/2013 z 25.02. 2015 v obdobnej právnej veci. Z jeho obsahu vyplýva, že okolnosť, že dňom 1. januára 1993 došlo k rozdeleniu ČSFR, nemôže byť účastníkovi konania ako občanovi bývalej ČSFR a teraz občanovi Slovenskej republiky na ujmu. Slovenská republika je právnym nástupcom ČSFR. Slovenská republika je jedným z dvoch nástupníckych štátov Českej a Slovenskej Federatívnej republiky ako jedného štátu a teda v prípade zamestnania na území ČSFR u zamestnávateľa, ktorý mal sídlo na území ČSFR, nejde o klasické zamestnanie v cudzine (inom členskom štáte Európskej únie). Do 31.12. 1992 sa doby zamestnania na území Českej republiky i na území Slovenskej republiky ako členských štátov československej federácie hodnotilo jednotne ako zamestnanie v tom istom štáte (naposledy podľa zákona č. 100/1988 Zb.). Z hľadiska čl. 39 ods. 1 Ústavy zamestnanie v Českej republike je možné považovať za zamestnanie v cudzine až po 31.12.1992, resp. po 30.04.2004 za zamestnanie v inom členskom štáte. Z toho pohľadu je potrebné nazerať aj na starobný dôchodok, priznaný podľa nariadenia a čl. 20 zmluvy o sociálnom zabezpečení tak, že v intenciách uplatnených ustanovení nariadenia a zmluvy ide iba o nárok na základnú výšku starobného dôchodku v každom z uvedených dvoch nástupníckych štátov ČSFR. Súd pripomenul, že okolnosť, že zák. č. 461/2003 Z. z. ani iný právny predpis taký postup (v čase vydania preskúmaných rozhodnutí právna úprava nepoznala vyrovnávací príplatok) doteraz priamo neupravujú, je z hľadiska nároku navrhovateľa na primerané zabezpečenie v starobe nepodstatná; ak taká úprava chýba, resp. je neúplná, lebo zákonodarca pri tvorbe právneho predpisu opomenul možné dopady výpočtu dôchodkov podľa medzinárodnej zmluvy, resp. pokiaľ nereagoval na také dopady, potom pri posudzovaní dôchodkových nárokov navrhovateľa treba vychádzať priamo z čl. 12 a čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako základného zákona Slovenskej republiky. K podobnému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozhodnutí spod sp. zn. 1So/66/2013 zo dňa 19.01. 2016, kedy postup odporkyne nezohľadňujúci tieto skutočnosti považoval za diskriminujúci.“

Taktiež ste sa odvolali na citáciu z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 19.01. 2016, sp. zn. 1So/66/13: *„Najvyšší súd však považuje za dôležité upriamiť pozornosť na námietku navrhovateľa, že voči tomuto odporkyňa postupovala diskriminačne oproti iným občanom Slovenskej republiky, predovšetkým však oproti jeho bývalým kolegom, ktorým bol odporkyňou priznaný starobný dôchodok v sume, na akú by mali nárok v prípade, že všetky doby poistenia by boli získané podľa slovenských právnych predpisov. Rôzne zaobchádzanie s občanmi je ústavné akceptovateľné vtedy, keď je založené na objektívnych a rozumných dôvodoch. V danom*

prípade posúdila odporkyňa ako aj krajský súd námietku navrhovateľa tak, že nerovnaké zaobchádzanie je založené na tom, či občan Slovenskej republiky bol v čase existencie Československej federatívnej republiky zamestnaný zamestnávateľom so sídlom v Českej republike alebo v Slovenskej republike.“

Ďalej ste poukázali na obsah Dohody o vzájomnom sociálnom zabezpečení zo dňa 29. 10. 1992, ktorú uzavrela Slovenská a Česká republika. Predmetom uvedenej dohody síce nie je otázka úrazového poistenia, no vychádzajúc z právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, skutočnosť, že medzinárodná zmluva neupravuje konkrétny inštitút sociálneho zabezpečenia, nie je prekážkou jeho výplaty, pričom je potrebné vychádzať z Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa právneho názoru Strediska, vyššie uvedenú právnu argumentáciu nie je možné aplikovať na posudzovaný prípad. Právne otázky, ktorými sa Najvyšší súd Slovenskej republiky zaoberal vo vyššie uvedených rozsudkoch súvisia s vyplácaním starobného dôchodku. Rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nemožno automaticky aplikovať na skutkovo odlišnú situáciu spadajúcu pod diferentnú právnu úpravu iba z dôvodu toho, že súvisia s rozdelením ČSFR, či možným porušením antidiskriminačného normatívu.

Právne posúdenie súladu rozhodnutia o nepriznaní vyplácania úrazovej renty s antidiskriminačným normatívom

Predmetom právneho posúdenia je posúdenie súladu rozhodnutia o nepriznaní nároku na výplatu úrazovej renty s antidiskriminačnou legislatívou Slovenskej republiky. Dôvodný záver o porušení antidiskriminačného normatívu je podmienený splnením hmotnoprávnych podmienok diskriminácie, ktorými sú dôvod diskriminácie, forma diskriminácie a oblasť diskriminácie.

Vzhľadom na posudzovanie rozhodnutia o nepriznaní nároku na výplatu úrazovej renty je zrejmé, že ide o antidiskriminačným normatívom chránenú oblasť sociálneho zabezpečenia.

Pre vyslovenie právnych záverov o nedodržaní zásady rovnakého zaobchádzania musí dôjsť taktiež ku kumulatívne splneniu chráneného dôvodu a formy diskriminácie, medzi ktorými musí existovať príčinná súvislosť. „V právnej teórii sa za vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) označuje priama väzba javov (objektívnych súvislostí), v rámci ktorého jeden jav (príčina) vyvoláva druhý jav (následok).“⁸

Za chránený dôvod označujete skutočnosť, že zákon o sociálnom poistení za zamestnávateľa považuje len právnickú osobu so sídlom v Slovenskej republike, v dôsledku čoho ste mali byť

⁸ Rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. 6. 2010, sp. zn. 5 Cdo 126/2009

oproti občanom Slovenskej republiky, ktorí pracovali len v Slovenskej republike neoprávnene znevýhodnený. Sídlo zamestnávateľa je možné považovať za objektívnu skutočnosť, subsumovateľnú pod chránený dôvod iné postavenie. Pri právnom posúdení je však nevyhnutné prihliadnuť taktiež na platnú právnu úpravu, podľa ktorej bolo rozhodnutie o nepriznaní nároku na úrazovú rentu vydané, ako aj na skutočnosť, či v príčinnej súvislosti s chráneným dôvodom došlo aplikáciou relevantnej právnej úpravy k naplneniu definíčných znakov formy diskriminácie.

Pre právne posúdenie rozhodnutia o nepriznaní nároku na výplatu úrazovej renty je významný Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. 07. 2015, sp. zn. 10So/100/2014, ktorý rozhodol v obdobnej veci, v ktorej žalobcovi nebola priznaná úrazová renta v zmysle § 293o zákona o sociálnom poistení. Z obsahu rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyplýva, že žalobca s bývalým zamestnávateľom XXXX, štátny podnik, so sídlom v Českej republike, uzatvorili mimosúdnu dohodu, v zmysle ktorej bola žalobcovi vyplatená náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti z dôvodu pracovného úrazu (k pracovnému úrazu došlo v roku 1971) podľa právnych predpisov platných na území Českej republiky, a to za obdobie od 01.07.2005 do 30.06.2008. Najvyšší súd uviedol: „*Vo vzťahu k otázke aplikácie rozhodného práva odvolací súd konštatuje, že nakoľko k pracovnému úrazu navrhovateľa došlo u zamestnávateľa so sídlom v Českej republike, zodpovednosť za škodu vzniknutú týmto pracovným úrazom a nárok na náhradu škody z neho sa riadia výlučne príslušnými zákonnými ustanoveniami platnými na území Českej republiky. Z uvedeného vyplýva, že náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti navrhovateľa sa aplikovali právne predpisy platné v Českej republike, preto v predmetnom prípade nebola prípustná transformácia na úrazovú rentu v zmysle ustanovenia § 272 ods. 3 zákona. Ustanovenie § 293o zákona na priznanie nároku na úrazovú rentu predpokladá kumulatívne splnenie dvoch zákonných podmienok, a to trvanie nároku na výplatu úrazovej renty ku dňu 31.07. 2006, ktorá v prípade navrhovateľa nebola splnená, nakoľko k tomuto dátumu nebola navrhovateľovi vyplácaná náhrada za stratu na zárobku zamestnávateľom so sídlom na území Slovenskej republiky, preto v zmysle ustanovenia § 272 ods. 1 zákona odporkyňa nemohla prevziať výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze. Druhou zákonnou podmienkou je priznanie starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo dovŕšenie 65 roku veku, čo síce navrhovateľ v danom prípade splnil, avšak bez toho, aby bola súčasne splnená aj prvá podmienka.*“ Najvyšší súd Slovenskej republiky vo vyššie uvedenom rozsudku konštatoval, že rozhodnutie o nepriznaní nároku na výplatu úrazovej renty bolo vydané v súlade s platnou a účinnou legislatívou Slovenskej republiky.

Stredisko sa stotožňuje s argumentáciou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o nesplnení zákonných podmienok na priznanie nároku na výplatu úrazovej renty. Zákon o sociálnom poistení ustanovuje, že Sociálna poisťovňa preberá od 01.01.2004 od zamestnávateľa výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26. novembrom 1993. Taktiež preberá od zamestnávateľa, ktorý mal podľa osobitného predpisu postavenie štátneho orgánu, nároky vzniknuté pred 1. aprílom 2002, vyplývajúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe

z povolania. Zákonnou povinnosťou uvedených zamestnávateľov bolo najneskôr do 30. novembra 2003 písomne oznámiť príslušnej pobočke druh a výšku nimi vyplácaného plnenia. Zamestnávateľ, od ktorého Sociálna poisťovňa prevzala výplatu plnení, bol zároveň povinný odovzdať príslušné písomné doklady preukazujúce nárok na vyplácané plnenia do 31. decembra 2003. Vo Vašom prípade nemohla Sociálna poisťovňa s odkazom na ustanovenie § 272 ods. 1 prevziať dňom 01.01. 2004 od Vášho bývalého zamestnávateľa výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti za škodu pri chorobe z povolania, nakoľko podmienkou pre takéto prevzatie bola skutočnosť, aby išlo o zamestnávateľa so sídlom na území Slovenskej republiky. Náhrada straty na zárobku Vám však bola aj po tomto dni, až do roku 2019 vyplácaná podľa platnej právnej úpravy v Českej republike zodpovedným zamestnávateľom. Na základe uvedeného možno konštatovať, že neexistuje predpoklad o splnení vyššie uvedených zákonných podmienok, ktoré sú predpokladom pre existenciu a vyplácanie transformovanej úrazovej renty.

Z vyššie uvedených dôvodov nemožno hodnotiť rozhodnutie o nepriznaní nároku na vyplácanie úrazovej renty, ktoré bolo vydané v súlade so zákonnou úpravou, za také, ktorým by došlo k porušeniu antidiskriminačného normatívu. Dôsledkom zákonného postupu pri rozhodovaní nemožno vysloviť záver o naplnení definičných znakov formy diskriminácie. Z toho dôvodu nemožno dospieť k dôvodným záverom o porušení antidiskriminačného normatívu.

Právne posúdenie súladu podmienok nároku na úrazovú rentu s antidiskriminačným normatívom

Predmetom právneho posúdenia je posúdenie súladu podmienok nároku na úrazovú rentu s antidiskriminačným normatívom, a to konkrétne, či nepriznanie nároku na vyplácanie úrazovej renty občanom Slovenskej republiky podľa zákona o sociálnom poistení, ktorí za existencie ČSSR pracovali u zamestnávateľa so sídlom v Českej republike, utrpeli pracovný úraz, alebo im bola diagnostikovaná choroba z povolania, v dôsledku čoho im bola vyplácaná náhrada za stratu na zárobku podľa právnych predpisov platných a účinných v Českej republike, je porušením zákazu diskriminácie.

Stredisko opätovne poukazuje na skutočnosť, že právny záver o porušení zákazu diskriminácie je podmienený splnením troch hmotnoprávnych podmienok diskriminácie. Zároveň je potrebné prihliadnuť aj na § 8 antidiskriminačného zákona, ktorým je ustanovené prípustné rozdielne zaobchádzanie. Podľa právneho názoru Strediska, nie je možné na posudzovaný stav aplikovať žiadne z ustanovení antidiskriminačného zákona, ktoré upravujú prípustné rozdielne zaobchádzanie.

Nadväzujúc na právne posúdenie súladu rozhodnutia o nepriznaní vyplácania úrazovej renty s antidiskriminačným normatívom, Stredisko konštatuje splnenie podmienok oblasti diskriminácie a chráneného dôvodu.

Treťou hmotnoprávnou podmienkou je forma diskriminácie. V posudzovanom prípade možno uvažovať nad nepriamou diskrimináciou. Nepriama diskriminácia je v zmysle §2a ods. 3 antidiskriminačného zákona navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú alebo by mohli znevýhodňovať osobu v porovnaní s inou osobou; nepriama diskriminácia nie je, ak takýto predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax sú objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného záujmu a sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie takého záujmu.

Stredisko však ani v tomto prípade nedospelo k dôvodným záverom o naplnení tretej hmotnoprávnej podmienky diskriminácie, ktorou je forma diskriminácie. V dôsledku rozdelenia ČSFR a vývojom národnej legislatívy Českej a Slovenskej republiky došlo k diferentnej právnej úprave aj v otázke odškodňovania pracovných úrazov, či chorôb z povolania. Súčasná úprava úrazového poistenia v Slovenskej republike nemá charakter odškodnenia spočívajúceho v náhrade škody, ale je poisťným systémom prevažne kompenzačného charakteru. Povinné úrazové poistenie je viazané na zamestnávateľa, ktorý je v pozícii poistenca - platí úrazové poistenie. Zodpovednou inštitúciou pri vyplácaní dávok je Sociálna poisťovňa. V Českej republike je v súčasnosti stále uplatňovaný systém zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz a chorobu z povolania.

Po splnení zákonných podmienok, od 01.01. 2004, boli Sociálnou poisťovňou od zamestnávateľov prevzaté výplaty plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli ešte pred 26.11 1993. Odo dňa 01.01. 2004 boli náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity a náhrada za stratu na dôchodku, ktoré boli vyplácané k 31. 12. 2003 a nárok na ktorých výplatu trval aj po tomto dni, považované za úrazovú rentu vo výške sumy, v akej boli priznané do 31.12. 2003. Táto tzv. transformovaná úrazová renta bola za zákonom splnených podmienok uvedených v § 293o zákona o sociálnom poistení priznaná, o. i. aj osobám po dovŕšení 65. roku veku.

Stredisko nepokladá za porušenie zákazu diskriminácie skutočnosť, že občanom Slovenskej republiky, ktorým bola náhrada za stratu na zárobku v dôsledku pracovného úrazu, alebo choroby z povolania, ku ktorej došlo ešte za bývalej ČSSR u zamestnávateľa so sídlom na území Českej republiky, vyplácaná podľa platných a účinných právnych predpisov Českej republiky, nemožno priznať tzv. transformovanú úrazovú rentu aj po dovŕšení 65. roku veku, nakoľko vyplácanie náhrady za stratu na zárobku, ktorá bola vyplácaná podľa právneho poriadku Českej republiky nebola od zamestnávateľov prebratá Sociálnou poisťovňou. Nadväzujúc na uvedené, táto náhrada za stratu na zárobku za pracovný úraz alebo chorobu z povolania nemôže byť ani považovaná za tzv. transformovanú úrazovú rentu podľa zákona o sociálnom poistení.

Objektívne odôvodnenie zákonných podmienok pre vyplácanie tzv. transformovanej úrazovej renty vyplýva zo samotnej skutočnosti, že po rozdelení ČSFR sa na území samostatnej Slovenskej republiky ako aj na území samostatnej Českej republiky formovali dva odlišné, na sebe navzájom nezávislé systémy sociálneho zabezpečenia. Je teda logické, že sociálna poisťovňa prebrala od 01.01.2004 od zamestnávateľa výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti

zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26.11.1993 len od zamestnávateľov so sídlom v Slovenskej republike, nakoľko na zamestnávateľov so sídlom v Českej republike sa vzťahoval právny poriadok Českej republiky.

Podľa legislatívy Slovenskej republiky má zamestnanec nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia, medzi ktoré patrí aj tzv. transformovaná úrazová renta. Pritom platí, že úrazové poistenie je hradené zamestnávateľom so sídlom na území Slovenskej republiky. Z poistného odvádzaného zamestnávateľom sú následne zamestnancom, po splnení zákonných podmienok, vyplácané predmetné úrazové dávky. Zo skutočnosti, že Vám bola hradená náhrada za stratu na zárobku zo strany zodpovedného zamestnávateľa až do roku 2019 podľa právneho poriadku platného v Českej republike, evidentne vyplýva, že tento zodpovedný zamestnávateľ, sídlo ktorého je v Českej republike, neplatil na území Slovenskej republiky úrazové poistenie v zmysle platnej a účinnej legislatívy Slovenskej republiky. Z toho dôvodu Vám nebol priznaný nárok na úrazovú dávku.

Na základe vyššie uvedených dôvodov, Stredisko ani v tomto prípade nedospelo k dôvodným záverom o naplnení tretej hmotnoprávnej podmienky diskriminácie, ktorou je forma diskriminácie.

Stredisko nepovažuje vyššie uvedený právny stav za porušenie antidiskriminačného normatívu, nakoľko je podľa názoru Strediska objektívne odôvodnený.

Záver

Podľa právneho názoru Strediska, právna úprava týkajúca sa podmienok vyplácania tzv. transformovanej úrazovej renty v zmysle zákona o sociálnom poistení je v súlade s antidiskriminačným normatívom. Objektívnou skutočnosťou, ktorá odôvodňuje posudzovaný právny stav je predovšetkým existencia dvoch samostatných systémov sociálneho zabezpečenia Slovenskej republiky a Českej republiky.

Vzhľadom na nesplnenie zákonných podmienok nevyhnutných pre vyplácanie tzv. transformovanej úrazovej renty aj po dovŕšení 65. roku veku, zároveň nemožno dospieť k dôvodným a racionálnym záverom o tom, že rozhodnutím o nepriznaní nároku na vyplácanie úrazovej renty došlo k porušeniu antidiskriminačného normatívu. Stredisko považuje predmetné rozhodnutie za súladné s antidiskriminačným normatívom.

S pozdravom

Mgr. Tomáš Földes
dočasne poverený riadením